

Štev. 17. Leto 6.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Delav.
zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.

Kapitalizem in socializem po svetovni vojni

(Nadaljevanje uvodnika iz št. 14 »Ujed. Železničarja« od 1. avgusta 1931.)

(Po Bauerjevem delu »Kapitalismus u. Sozialismus nach dem Weltkrieg« prireja Talpa.)

V zadnji številki smo opisali bistvo racionalizacije in njen razvoj v kapitalistični družbi ter podčrtali, da se v dobi kapitalizma racionalizacija izpremeni nujno v napačno racionalizacijo, ki škoduje širokim plastem, ker povzroča brezposelnost in obubožanje istih. V odstavku »Tehnična racionalizacija« smo dokazali, da se smatra delavno silo za blago, ki ga podjetnik le takrat kupi, kadar ga potrebuje, drugače pa se ga iznebi.

Toda ne samo tehnična racionalizacija, marveč tudi racionalizacija in intenzivacija delovnega postopka sta bili zgrešeni.

Delavec ne dela v vsaki starosti enako. V mladosti njegova delavnost narašča, doseže med 25. in 30. letom svoj višek, nato pa polagoma pada. S 40. leti je delavnost že precej nizka, s 60. leti pa so delavci za delo navadno že nesposobni. Delavnost zavisi od razmer, ki v njih delavec živi; če je moral delavec že v mladosti trdo delati, hitreje opeša.

Racionalizacija je delo olajšala, kajti najtežje delo opravi danes stroj. Vendar pa delajo pri stroju zmeraj iste mišice. Razen tega vlada pri stroju zmeraj isti, zelo hiter delovni tempo. Kljub temu, da se pri tem nabirajo v mišicah strupi, mora delati delavec v istem tempu dalje. Radi tega se širi strup iz utrjenega središča v sosedne predele mišičevja. Tak človek nekaj let dela, nato pa se kažejo pri njem posledice kroničnih poškodb radi zbiranja utrjevalnih strupov. Sedaj začne delavnost prav hitro padati.

Vplivi novih delovnih metod se kažejo v tem, da je čim dalje več delavcev bolnih na živcih. Razen tega pa dobe danes starejši delavci prav težko službo. V Ameriki principijelno odklanjajo starejše delavce, zato je tam navada, da si tak delavec pobarva osivele lase, kadar išče delo.

Podjetnik intenzivira delo, ker znižuje tako svoje produkcijske stroške. Podjetnika pa prav nič ne briga, če postane delavec delanezmožen; v takem primeru ga odpusti in namame mlajšo moč.

Poglejmo pa si sedaj intenzivacijo še s stališča družbe! Dočim se zanima podjetnik za delavčevo delazmožnost samo tako dolgo, dokler ga zaposluje, se mora brigati družba za delazmožnost, dokler delavec živi. Podjetnika zanima, koliko napravi delavec v eni uri, družbo pa, koliko v življenju. Če je delavčeva sila prehitro izrabljena, je to za družbo napačna racionalizacija.

Tudi ta racionalizacija je utemeljena v današnjem mezdnem sistemu. Podjetnik izrabljuje intenzivacijo delavca, prepusti pa družbi, da skrbi zanj, ko je postal delanezmožen. To pa se zgodi radi novih delovnih metod zelo zgodaj. Vsak podjetnik skuša zato čim bolj intenzivirati delo, kajti stroškov za to ne nosi sam, marveč družba.

V bodoči družbi, ko bodo produkcijska sredstva racionalizirana, bo družba skrbela za to, da se delavec prehitro ne izčrpa. Tako bo imela od intenzivacije dobiček, skrbela pa bo za delavca, ko bo star. Če imajo uradniki pokojnino, zakaj bi je ne imeli delavci?

Pa tudi racionalizacija vodstva obratov vodi v napačno racionalizacijo.

Znanost o obratnem vodstvu uči, da je treba vsako stvar preračunati. Toda podjetnik računa v svoj prid, ne pa v prid družbe.

Poglejmo primer! Marsikateri podjetnik ima na razpolago dve možnosti: ali dela vse leto, ali pa nakopiči vse delo v par sezonskih mesecih. Pri stalni zaposlitvi potrebuje podjetnik manj strojev in zaposluje lahko stalno izvežbane delovne moči. Kljub temu pa delajo mnogoteri podjetniki samo v sezoni. Nekateri predmeti se prodajajo samo v sezoni, n. pr. o božiču, in podjetnik, ki te predmete producira, bi vložil mnogo kapitala v podjetje, če bi delal vse leto enakomerno. Prav to pa je vzrok, da je danes silno razširjeno sezonsko delo. Nekatera sezonska dela so bila sezonska radi podnebnih razmer (zidanje), pridružila pa so se jim še druga, ki so nastala radi kapitalističnih preračunavanj stroškov. Posledica tega pa je, da so velike mase delavstva zaposlene samo nekaj mesecev v letu. Samo U. S. A. izgube radi take sezonske zaposlitve vsako leto nič manj kakor dva milijona delovnih let.

Oni kapitalist, ki dela za božič, noče porazdeliti dela enakomerno na vse leto, ker bi ga stalo to preveč obresti. Njega prav nič ne briga, da mora družba skrbeti včasih po 10 mesecev na leto za sezonske delavce, ko ti niso zaposleni.

Namen vsake racionalizacije je, da se stopnjuje produktivnost dela. To stopnjevanje povzroča, da se da izgotoviti več produktov z zmanjšano delovno silo. Bogastvo družbe pa se pri tem poveča samo tedaj, če se delavci, ki so postali odveč pri produkciji ene vrste blaga, takoj uporabijo pri produkciji drugega blaga. To pa se v današnji družbi ne vrši, kajti danes je racionalizacija za podjetnika dobičkanosna tudi tedaj, če ostanejo delavci radi nje brezposelni. Zato pa vidimo v današnji družbi:

1. tehnološko brezposelnost, ko je stroj izpodrinil delavce in ti ne morejo dobiti drugega zasluzka; 2. invalidnost starejših delavcev, ki so se radi intenzivacije prezgodaj izčrpali; 3. sezonsko brezposelnost, ker je mnogo delavcev zaposlenih samo v sezoni.

Bogastvo na blagu ne more rasti v današnji družbi v istem razmerju, kakor raste produktivnost dela, kajti s tem, da produktivnost dela raste, izgubi mnogo delavcev zasluzek. Razen tega pa tudi zaposleni delavci niso dobro plačani. Tako pridemo do viška, ko se čisti dobiček iz družabnega dela ne veča več, marveč začne s stališča celotne družbe padati.

To nasprotje pa je posledica današnjega mezdnege sistema.

(Konec prihodnjic.)

Zaupnik! Ali so Tvoji sodrugi že vsi člani Cankarjeve družbe?

V znamenju štednje na železnicah.

Začetkom septembra 1931 je »Avala« izdala sledeče uradno poročilo:

Odbor ministrov, ki izdeluje načrt o znižanju izdatkov, kakor je sklenila kraljevska vlada, je pri svojem delu prišel do odločilnega stadija in do nekaterih sklepov, na podlagi katerih je finančni minister predložil predsedniku ministrskega sveta načrt o znižanju državnih izdatkov. To znižanje je določeno v sklepu predsednika ministrskega sveta št. 97-2 3418 z dne 31. avgusta 1931.

Po tem sklepu znaša skupno znižanje državnih izdatkov v raznih proračunskih postavkah 714 milijonov 863.000 Din.

Razen tega so sprejete tudi nekatere odredbe, ki jim je prav tako namen znižanje izdatkov. Med njimi je tudi ta, da se prazna službena mesta, ki jih te odredbe zatečejo, ne morejo izpopolniti v tem proračunskem letu. Izpraznjena mesta se bodo mogla izpopolniti samo s posebnim dovoljenjem predsednika ministrskega sveta.

Podobni ukrepi se store tudi v samoupravnih proračunih, da se tudi tam znižajo izdatki.

V območju ministrstva saobračaja je nato izdelala posebna komisija načrt za uravnavesenje budžeta ter so bile v glavnem izdane ter uzakonjene naslednje redukcije prejemkov aktivnega osebja, vpokojencev in delavcev:

1. Redukcija draginjskih doklad ter drugih prejemkov nastavlencev.

a) Prejemki uradniških pripravnikov se znižajo na:

v strokah, kjer se zahteva fakultetska izobrazba:

v I. dragin. razr. na Din 1.700.—
v II. dragin. razr. na Din 1.550.—
v III. dragin. razr. na Din 1.450.—

v strokah, kjer se zahteva popolna srednja šola:

v I. dragin. razr. na Din 1.450.—
v II. dragin. razr. na Din 1.320.—
v III. dragin. razr. na Din 1.220.—

v strokah, kjer se zahteva štiri razrede srednje šole:

v I. dragin. razr. na Din 1.330.—
v II. dragin. razr. na Din 1.180.—
v III. dragin. razr. na Din 1.130.—

b) Draginjske doklade vseh ostalih uradnikov, zvaničnikov in služiteljev pa so se znižale na:

pri uradnikih: od vključno II. skupine do vključno VII. skupine v I. draginjskem razredu na Din 1.000.—, v II. draginjskem razredu na Din 850.— in v III. draginjskem razredu na Din 750.—

Pri nadaljnjih skupinah pa se je znižalo doklade na:

Skupina	draginjski razred		
	I.	II.	III.
8	975	825	725
9	950	800	700
10	925	775	675

Novo draginjske doklade zvaničnikov so:

1. Zvaničniki I. kategorije

Položajna grupa	draginjski razred		
	I.	II.	III.
I.	850	725	675
II.	835	710	660
III.	825	700	650
IV.	815	690	640

2. Zvaničniki II. kategorije:

Položajna grupa	draginjski razred		
	I.	II.	III.
I.	830	730	680
II.	790	690	640
III.	750	650	600

Novo draginjske doklade za služitelje so:

Skupina	drag. razred	Din
1.	1.	640
2.	1.	625
1.	2.	590
2.	2.	575
1.	3.	565
2.	3.	550

Znižanje draginjskih doklad vpokojencev:

Osebna draginjska doklada vpokojencev, ki so bili vpokojeni od 1. januarja 1929 do 1. aprila 1931 in ki se jim je pri rešitvi o ureditvi pokojnine upoštevala službena doklada kot podlaga za pokojnino, se znižuje za 5 odstotkov skupnih mesečnih pokojninskih prejemkov, izvzemši rodbinske draginjske doklade.

Ta določba velja tudi za vse one železničarje, ki so bili vpokojeni v času od 1. aprila 1930 do 1. julija 1931.

Osebne draginjske doklade onih vpokojencev pa, ki so bili vpokojeni na podlagi določb zakona o državnem prometnem osebju od dne 23. junija 1931, in sicer pred 1. oktobrom 1931 ter se jim je pri odmeri pokojnine vštela v osnovo pokojnine tudi položajna doklada, se znižajo za toliko, kolikor znaša 5 odstotkov od skupnih mesečnih prejemkov, izvzemši rodbinsko draginjsko doklado. Če bi tako znižana osebna draginjska doklada znašala manj od najmanjše doklade, določene v čl. 133 zakona o državnem prometnem osebju, se bo izplačevala v tem slučaju doklada po čl. 133 zakona.

Dnevničarji in honorarni uslužbenci:

Nagrade dnevničarjev in honorarnih uslužbencev se znižajo za 5 odstotkov njihovih bruto dohodkov. To znižanje velja do uredbe, ki bo izdana v smislu čl. 166 zakona o uradništvu z dne 31. marca 1931 in čl. 272 zakona o državnem prometnem osebju z dne 22. junija 1931.

Nagrade in specialne doklade.

Vse specialne nagrade in vse specialne doklade k plači v denarju in stalni honorarji, ki se izplačujejo na kakršnikoli osnovi, se znižajo za 6 odstotkov.

Dotacije in tantijeme na kakršnikoli osnovi se znižajo za 10 odstotkov.

Sedanji prejemki poedincev, stalni ali začasni, ki se izplačujejo iz državnih sredstev v državi ali v inozemstvu, izvzemši pokojnine, narodna priznanja ali invalidnine, se znižajo za 6 odstotkov, na podlagi posebnega odloka pristojnega ministra pa tudi preko tega odstotka.

Vsa ta znižanja stopijo v veljavo s 1. oktobrom 1931.

Železničar zavedaj se:
Čim več moči, več pravic!
Zato pridobivaj nove članke za savez!

Redukcija delavskih prejemkov v železniških delavnicah.

V vseh železniških delavnicah je bil s 1. aprilom 1931 uveden ob sobotah le šesturni delavnik in so tako delavci izgubili mesečno 1 dnevno plačo. Nato so bile reducirane premije. Sedaj, dne 14. septembra 1931, pa je bil od strani generalne direkcije državnih železnic v Beogradu izdan odlok št. 75381-31, s katerim se še nadalje skrajša delovni čas za dve uri dnevno, kar pomeni 25 odstotno redukcijo delavskih plač. Na podlagi takoj uvedenih intervencij — o katerih poročamo na drugem mestu — je bila ta redukcija, z veljavnostjo od 28. septembra 1931, za polovico znižana in uveden 7urni delavnik, vendar znaša kljub temu redukcija delavskih prejemkov v delavnicah 13 odstotkov in je ta redukcija za 100 odstotkov večja od redukcije prejemkov nastavljenecv.

Omejitev postavitve na izpraznjena mesta, napredovanja v višje kategorije.

Pod št. P. M. S. 3418 od 31. avgusta 1931 je izdan sledeč odlok:

1. Na izpraznjena mesta, ki so še nezasedena, ko stopi to rešenje v veljavo, se ne smejo do konca tega budžetskega leta v vseh strokah državne službe vršiti nobene postavitve, napredovanja ali imenovanja. Na mesta, ki se izpraznjujejo, ko stopi ta odlok v veljavo, pa do 31. marca 1932, se morejo vršiti postavitve, napredovanja in imenovanja le po odobrenju predsednika ministrskega sveta.

2. Do konca tega budžetskega leta se ne bo izvršila nobena prevedba in ne postavitve zvančnikov na mesta činovnikov ter dnevničarjev na mesta zvančnikov in služiteljev.

3. Na kongresih, konferencah in svečanostih v inozemstvu, v kolikor bo naša država v izrednih slučajih prisostvovala, bo zastopana le z enim predstavnikom iz države. Od tega so izvzete konference po mirovnih pogodbah in konference Društva narodov.

Zaboljšanje položaja delavstva v železniških delavnicah ter železničarjev sploh.

Na prvi strani prinašamo kratek pregled znižanja prejemkov, ki je bilo izvršeno na podlagi sklepov seje ministrov radi uravnavanja budžetov. Večina teh znižanj stopi v veljavo s 1. oktobrom 1931, le redukcija delovnega časa v železniških delavnicah je stopila v veljavo že s 15. septembrom 1931. Generalna direkcija je izdala odlok, da se ima delati do nadaljnje odredbe le po šest ur dnevno, kar pomeni pri delavcih znižanje njihovih plač za šest delovnih dni, odnosno za celih 25 odstotkov na mesec.

Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije je takoj, ko je znanal za to redukcijo, uvedel vse potrebne korake, da se ta redukcija ukine ter omogoči preživljanje delavskih družin čez zimo. Centrala saveza je poslala deputacijo iz vseh glavnih železniških delavnic v državi v Beograd, kjer je bila deputacija sprejeta v predsedstvu vlade, maršalatu dvora, generalnemu direktorju, ministru saobračaja in načelniku oddelka za delavnice. Deputacija je povsod poudarila nevarnost položaja delavstva, kateremu grozi sedaj za zimo lakota in beda, ako bi ostale te redukcije v veljavi, ker že dosedanje plače pri pretežni večini delavstva niso zadostovale za pokritje vseh potrebščin. Pri redukciji plač pa na kako nabavo za zimo, živil ter obleke nikakor ni misliti, ker zneski ne zadostujejo niti za prehrano. Poleg tega je deputacija podčrtala veliko škodo, ki jo bo imela od teh redukcij železniška uprava, ker bo neizogibna posledica redukcij padec produkcije kvantitativno vsaj za 30 odstotkov, še bolj pa bo padla kvaliteta dela ter se bo neizogibno pomnožil stalež bolnikov ter grozi opasnost, da se vozni sredstva ne bo moglo redno popravljati. Na vseh merodajnih mestih je deputacija predala predstavke, ki se v glavnem glase:

Gospodu ministru saobračaja,

Beograd.

Podpisanemu savezu je čast obrniti se do Vas, gospod minister, s prošnjo, da bi izvolili odrediti Generalni direkciji drž. železnic, da preklicite naredbo št. 75382 od 11. IX. 1931, s katero je skrajšan delovni čas za po dve uri dnevno in s tem v zvezi za toliko zmanjšan tudi zaslužek.

Gospod minister!

S to naredbo je najtežje prizadetih okoli 7.000 železniških delavcev in profesionistov v vseh železniških delavnicah, ker tako zmanjšane plače niso zadostne niti za najskromnejše življenje. Pri tem pripominjamo, da ta redukcija delavskih plač ni prva v tekočem letu, marveč, da so bile delavske plače v delavnicah zmanjšane že s 1. aprilom s tem, da se je ob sobotah delalo le po 6 ur ter nato še s zmanjšanjem premij za 8 do 20%. Sedaj bi se z uvedbo šesturnega dela zaslužek zmanjšal zopet za 25%. K tej redukciji zaslužka pa je treba pristeti še nove odtegljaje za delavski penzijski fond, kateri znašajo, ker se odteguje za naprej in za

nazaj pri pomožnih delavcih najmanj po Din 80.—, pri profesionistih pa po Din 140.— mesečno. Dovolite, gospod minister, da navedemo konkretne primere izvršene redukcije:

Profesionist napr., ki je do 1. I. 1931 prejemal mesečno po Din 7.— na uro in na premijah po Din 400.— je zaslužil mesečno Din 1.800.—, od česar je plačal davke in prispevke za penzijski fond. Z zmanjšanjem premij je bil ta zaslužek znižan za povprečno Din 100.—, a sedaj z uvedbo šesturnega delavnika pa izgubi še Din 336.— in poleg tega pa naj plača še prispevek za penzijski fond v znesku Din 140.— mesečno. Tako bo njegov zaslužek zmanjšán od Din 1.800.— na Din 1.200.— mesečno ali za preko 33%.

Delavec v delavnici n. pr., ki ni prejemal nikakih premij ter je imel plačo po Din 5.— na uro je zaslužil mesečno Din 1000.—, s katerim zneskom mora vzdrževati družino po 5 in večkrat tudi več članov. Radi uvedbe šesturnega delavnika bo on sedaj prejemal mesečno Din 240.— manj in bo moral plačati še Din 80.— za penzijski fond ter prispevke za bolniško blagajno in bo v bodoče prejemal mesečno le Din 650.—. Še težje je položaj pri onih delavcih, ki so prejemali na uro le po Din 3.—.

Že dosedaj so bile delavske plače nizke, a tako zmanjšane niso zadostne za najskromnejše življenje. To zmanjšanje pa zadene delavce v toliko težje, ker se približuje zima, ko mora vsak delavec nakupiti življenske potrebščine in kurivo.

V imenu prizadetih delavcev Vas prosimo, gospod minister, da v interesu ne samo delavcev in njihovih družin, marveč tudi v gospodarsko-političnem interesu odredite, da se najde način in sredstva ter da se delavcem zopet povrne normalni delovni dan in normalni zaslužek v smislu naredb pravilnika o pomožnem osebju državnih prometnih naprav in tako omogoči na eni strani vzdrževanje delavskih družin v zimi, a na drugi strani zasnova potrebna produkcija in kvaliteta iste v železniških delavnicah za izvozno sezono. Poleg tega prosimo, da bi se vsem železničarjem odobrila nabava premoega potom železniških direktorij na šestmesečno odplačilo.

Istočasno nam je čast pripomniti, da na teritoriju ljubljanske železniške direkcije in na nekaterih progah v zagrebški direkciji do danes še ni izplačana diferenca delavcem iz leta 1923, čeprav je bilo izplačilo iste odobreno že leta 1929 ter je g. predsednik Kr. Vlade dal svoj vizum že 15. IX. 1930. Prosimo Vas, da bi tudi za izplačilo difference dali nalog še pred zimo.

Na podlagi prednavedenega se obračamo do Vas, gospod minister, da bi izvolili izdati pravičen odlok v teh vprašanih in odrediti, da obdržijo vsi delavci v železniških delavnicah tudi nadalje vse s pravilnikom o pomožnem osebju predvidene materijalne pravice posebno še, da bi se v bodoče delalo po osem ur dnevno in izplačala diferenca.

Deputacija je na vseh mestih dobila zagotovilo, da bo Kr. Vlada ukrenila vse potrebno, da se najde zadostne kredite, da se ta redukcija delovnega časa čimprej ukine in da se začne v ponedeljek, dne 28. IX. 1931 delati če že ne 8 ur pa sigurno po 7 ur dnevno. Bo pa Generalna direkcija tudi za nadalje podvzela vse korake, da se najde kredit in zasnova čimprej osemurni delavnik za vse delavnice ter tudi za progovne sekcije.

Železničarji proti redukcijam. Veliki shodi v Zagrebu in Mariboru ter železničarska konferenca v Ljubljani.

V Zagrebu in Mariboru sta se vršila v ponedeljek, dne 28. IX. 1931 javna železničarska shoda in sicer v Zagrebu v železniški kantini, v Mariboru pa v Götzovi dvorani. Vsakega teh shodov se je udeležilo nad 1500 železničarjev. V Zagrebu so referirali ss. Kmet, Stanko in Jeram ter je bila nato sprejeta sledeča resolucija:

Delavski shod delavnice Zagreb, ki se je vršil dne 28. IX. 1931 v veliki dvorani železniške kantine s zadovoljstvom vzame na znanje poročilo o izvršenih intervencijah za zaščito delavskih plač v železniških delavnicah po USZJ in pozdravlja delni doseženi uspeh.

Shod apelira na USZJ, da začeto akcijo nadaljuje in jo vodi vse dotlej, dokler se delavcem ne povrne osemurni delavnik za vse dni v tednu in normalni zaslužek. Isto tako naj se vrnejo odvzete premije. Nadalje apeliramo na USZJ, da nadaljuje akcijo za ugodno izmenjavo delavskega pravilnika ter posebno predpisov o pokojninskem fondu, pridobitvi stalnosti in vseh drugih pravic, ki so jih delavci že svoječasno uživali. Plačevanje naknadnih prispevkov za penzijski fond pa naj se odgodi do tedaj, dokler bodo rešene predstavitve, ki jih je savez tozadevno predložil. Isto tako naj savez nadaljuje akcijo za zmanjšanje draginje, za zmanjšanje odnosno ukinitvev obremenitve plač, zlasti kuluka in davka vsaj pri vseh onih delavcih, ki ne zaslužijo preko Din 2000.— mesečno.

Shod apelira na vse delavce v železniških delavnicah, da se čimprej in čimštevilneje uvrste v vrste USZJ — svoje strokovne organizacije, potom katere edino bodo mogli z uspehom braniti svoje dosedanje pravice ter si izvojevati nove ugodnosti.

Na shodu v Mariboru ter konferenci v Ljubljani pa sta referirala ss. Nathans, tajnik internac. transportne federacije iz Amsterdamu ter Stanko. S. Nathans je v izčrpnem poldrugournem referatu podal sliko o splošnem položaju železničarjev v raznih evropskih in izvenevropskih državah, pokazal na velike redukcije, ki se vrše vse povsod ter na edino pot, s katero se dajo pravice železničarjev braniti, t. j. na pot močne in enotne železničarske organizacije. Podčrtal je potrebo internacionalnih vezi med železničarskimi organizacijami posameznih držav, ker so tudi poslodavci internacionalno organizirani, da zamorejo sistematično izvajati racionalizacijo ter prevaliti deficite na ramena delavstva. S. Stanko pa je poročal o zadnjih redukcijah železničarskih prejemkov, nakar pa sta bili sprejeti resoluciji na direktorja in bana Dravske banovine, ki se v glavnem glase:

Železničarji, zbrani na železničarskem shodu se obračajo do Vas, gospod ban, da bi blagovolili pri Ministarstvu saobračaja ter pri Kr. Vladi v Beogradu nujno intervenirati radiboljšanja obupnega položaja, v katerega so danes prišli železničarji v vseh železniških delavnicah, odnosno kateri grozi še zlasti železničarjem pri progovnih sekcijah, ako se ne bodo pravočasno preprečile grozeče redukcije.

Dne 14. IX. 1931 so bili delavci v vseh železniških delavnicah obveščeni, da se na podlagi odloka Generalne direkcije št. 75382/31 skrajša delovni čas za po 2 uri dnevno ter se na ta način reducirajo že itak male delavske plače za 25%, ta redukcija je bila s 28. IX. sicer omiljena za polovico, a znaša še vedno 13%.

Nadaljnja redukcija delavskih plač sledi iz novih odtegljajev za penzijski fond, ker morajo sedaj vsi delavci plačevati prispevke za nazaj in za naprej, kar znaša mesečno od Din 80.— do Din 200.—.

V območju zagrebške direkcije se že uvajata tudi za progovno delavstvo brezplačen dopust ter se delavstvo ljubljanske direkcije upravičeno boji, da se ne bi iz maslova štednje ta brezplačen dopust uvedel tudi v ljubljanski direkciji.

Končno delavstvo ljubljanske direkcije do danes še ni dobilo izplačane difference iz leta 1923, na račun katere se je že davno zadolžilo pri trgovcih, ki sedaj ne izbirajo sredstev, da pridejo do svojega denarja ter so rubeži na dnevnem redu.

Gospod ban!

S prvo naredbo je bilo prizadetih v mariborski in ptujski delavnici skoraj 1700 delavcev z družinami vred. Že doslej so bile njih plače zelo nizke ter so bile reducirane že s 1. IV. 1931, ko se je znižalo premije, sedaj na novo uvedeno 25% znižanje njih borih plač pa bo vrglo delavske družine v bedo in največje pomajnkjanje. Še težja pa je ta redukcija z ozirom na predstoječo zimo, ko rabi delavec več za življenske potrebščine in za kurivo.

Železničarski shod se obrača do Vas, gospod ban, da bi ne samo v interesu delavcev in njih družin, ampak tudi

v gospodarsko-političnem interesu nujno posredovali pri Kr. Vladi, Ministarstvu saobračaja in železniški direkciji, da se:

1. najde način in sredstva, da se za vse železniške delavce zopet uvede 8 urni delavnik ter ta delavnik zasnova tudi tekom zime;

2. omogoči vsaj vsem železniškim delavcem ter nižjim uslužbencem nabava premoega na 6 mesečne obroke, kar se je že svoječasno prakticiralo. Na ta način se bodo mogli železničarji preskrbeti s kurivom za zimo.

Na Trboveljsko premogokopno družbo naj se apelira, da da premoega na 6 obrokov ter bi železniška uprava ta denar inkasirala in ga mesečno oddajala Trboveljski družbi.

3. Stari praški in lesni odpadki razdele brezplačno in v enakih delih med železničarje, upoštevajoč pri tem družinske in gnotne razmere posameznikov.

Gospod ban!

Prosimo, da bi na merodajnem mestu apelirali imenom tisočev delavskih družin, da bi naj se pri uravnavanju budžetov in uvedbi štednje očuvalo pred redukcijami vsaj vse one, katerih plače že danes daleko ne zadostujejo za kritje tekočih izdatkov ter prehrano družin in da bi vsaj plače pod Din 2000.— mesečno ostale nespremenjene.

Na g. direktorja pa se je še apeliralo, da bi za čas, dokler trajajo redukcije, ukinitel ubiranje naknadnih prispevkov za pokojninski fond.

Z vsemi temi intervencijami ter shodi in podvzetimi koraki za zboljšanje položaja železničarjev ter ukinitvev redukcij zlasti pri delavcih, ki so bili sedaj najtežje prizadeti, je naš savez ponovno dokazal, da je edina resna strokovna železničarska organizacija, ki v odločilnih momentih tudi odločno nastopi za obrambo železničarskih pravic. Na Vas železničarji je, da akcijo Vašega saveza podprete s tem, da pridobite za savez še vse one, ki tavajo neorganizirani okoli ter jih prepričate o nujni potrebi solidarnosti ter medsebojne pomoči. Poedinec ne more doseči uspeha, ker je preslab, če pa se združimo vsi, bodo naše akcije imele uspeh.

Iz sekcij.

Iz sekcije progovnih čuvajev in obhodnikov.

Zahtevamo ureditev delovnega časa. Med vsemi nastavljenici so ravno progovni čuvaji in obhodniki oni, katerih delovni čas se stalno menjava in sicer vedno na slabše. Nepoznani so nam skoraj že časi, ko smo imeli turnus 12-24, sedaj je že običajen turnus 24-24, dosti pa je že prog, kjer je uveden celo turnus 48-24. So to enotirne proge in za zglede navajamo danes na pr. prog proti Jesenicam, kjer je izredno velik promet, ker imajo tam dnevno zlasti pa ob nedeljah do 28 vlakov, morajo pa pri tem opravljati dvojno službo in sicer obhodniško in zaporniško, poleg tega pa še prižigati predsignale ter jih ugaševati po vlakih. Da je služba nevarna in da se bodo slej ali prej pokazale kvarne posledice, izhaja že iz tega, da nastopi na pr. čuvaj obhod zjutraj že ob 1/23. uri, službo pa zapusti ponoči ob 23. uri in je torej prost le dobre tri ure in to čuvaj, ki dela službo na mestu. Oni čuvaj pa, ki mora hoditi včasih tudi po 4 km pa še teh treh ur nima, Trikrat dnevno mora obhoditi prog do 3 km daleč, med obhodom navijati vijake, pritrdjevati žeblje, menjati sklepnice in med vlakovnimi pavzami še pletiti travo po pol kilometra daleč. Vsakemu lajiku bo jasno, da je ta čuvaj že po prvih 21 urah službe popolnoma izmučen in je nemogoče od njega zahtevati, da naj dela še naprej cel dan službo in nato šele dobi 24 ur odmora.

V interesu varnosti prometa ter tudi očuvanja življenske varnosti prizadetega osebja apeliramo na direkcijo, da delovni čas uredi na tej progji vsaj v turnus 24-24 s prostimi dnevi.

Lampisti in nakladniki za službeno obleko. S 1. oktobrom se podeli pavšal za službeno obleko in kakor čujemo ne dobe letos pavšala ne nakladniki in ne lampisti. Skozi leta je to osebo dobivalo pavšal in če kdo res rabi pavšal za službeno obleko je to lampist, ki je vedno pri vseh vlakih, ne samo osebnih, am-

pak tudi brzih, je torej stalno v dotiko z občinstvom ter pri svoji službi tudi največ obleke zamaže.

Tudi nakladniki so stalno dobivali službeno obleko; nikdo ne more trditi, da oni ne pridejo v dotiko z občinstvom, zato se prizadeti upravičeno čudijo, kako da se jim letos osporava pavšal.

Iz delavskega odseka.

Južno-železničarjem, ki so upokojeni po novem pravilniku, direkcija pri odmeri penzije več ne zaračuna 2 in pol vojnih let za odmero procentov penzije. Na podlagi tozadevnih odlokov je savez sestavil v dveh slučajih že pritožbo na Državni svet, kjer se sklicujemo na odloke o podražavljenju in na odredbe čl. 128 pravilnika o pomožnem osebju, ki odreja, da se ima pri odmerjanju penzije priznati za penzijo vsa leta priznanega članstva v prejšnjih fondih. Po predpisih provizijskega zavoda bivše južne železnice se je vsakemu, ki je bil v času od 1. julija 1914 do konca vojske na železnici, za vsako leto te službe priznalo še pol leta pribitka ter uprava ni upravičena, da bi ta leta proti jasnim določbam čl. 128 pravilnika odtrgala.

To sporočamo v vednost vsem delavcem bivšim južno - železničarjem, da bodo vedeli, da so radi vračunanja vojnih let ukrenjeni že vsi koraki in da jih bomo svoječasno o rešitvi obvestili.

Nepriznanje draginjskih doklad delavcem upokojenim po 1. I. 1931. Ker oblastna uprava pokojninskega fonda v Ljubljani ne priznava upokojenim delavcem draginjskih doklad, smo prizadetim naredili vloge tako na direkcijo, kakor na upravo fonda, da se jim draginjske doklade v smislu naredbe o draginjskih dokladah delavskega osebja z dne 30. VI. 1922, ki je še vedno v veljavi, priznao in izplačajo. Direkcija na te vloge še ni izdala svoje rešitve, pač pa je oblastna uprava pokojninskega fonda zavrnila prošnje kot neutemeljene s sledečo motivacijo:

»Že iz specifične označbe, kakor »provizija« itd. sledi, da je mislil naredbodavec le na pokojninske prejemke, ki so bazirali na prej veljavnih (t. j. ob času sedanje cit. uredbe) pravih in predpisih o starostni preskrbi delavskega osebja. To svo-

jo intencijo je naredbodavec še podčrtal s tem, da izrecno priznava pravico le onim delavcem upokojencem, ki dobivajo svoje pok. prejemke po takrat še veljavnih predpisih. Radi tega ne morejo določbe citirane uredbe zadeti predpisov o regulaciji pokojnin delavskega osebja, ki so izšle po citirani uredbi«.

Ker je zadeva sporna, smo v konkretnem slučaju naredili vlogo na Glavno upravo pokojninskega fonda ter pritožbo na Državni svet in upamo, ker naredba o priznanju draginjskih doklad upokojenim delavcem še ni razveljavljena, da bomo z našim stališčem prodrli in to tem bolj, ker že zdrava pamet dokazuje, da ni mogoče, da bi oni, ki je delal po 10 let dalje na železnici in ki mora plačati sedaj lepe tisočake v novi pokojninski fond, dobil manj penzije, kakor če bi šel pred 10. leti v pokoj. Pritožbo smo naredili v slučaju s. Č., ki dobi sedaj po novem, dasi mora plačati lepe tisočake v pokojninski fond, mesečno le Din 780.— penzije, medtem, ko bi dobil on, če bi bil upokojen že pred sedmimi leti, samo na osebni draginjski in rodbinski dokladi mesečno po Din 750.— draginjske doklade in poleg tega še vso penzijo kot profesionist in bi si prihranil več tisočakov za novi penzijski fond. Že ta slučaj jasno dokazuje, da je uprava fonda na napačnem stališču in da bo morala to stališče revidirati in priznati doklade.

Zadeve, ki se nahajajo v rešitvi. Ujedinjeni savez je predložil za spremembo delavskega pravilnika, katerega sedaj izdeluje posebna komisija, več predlogov, zlasti glede avtomatike pri napredovanju, znižanju starostne dobe za penzijo na 30 let službe, priznanja stalnosti vsem, ki so že bili stalni ter spremembe pokojninskih predpisov sploh.

Pri glavni upravi pokojninskega fonda pa se še vedno nahaja v rešitvi vprašanje naknadnih prispevkov vplačanih v zdravi valuti, prispevkov bivših južno - železničarjev ter vračunanja vse službene dobe po treh letih za penzijo.

Izplačilo diference. Ker diferenca delavcem doslej še ni izplačana, je savez ponovno urgiral na vseh merodajnih mestih, da se ta zadeva končno veljavno uredi in predal posebno predstavko, naslovljeno na Kralja, tudi v dvornem maršalatu.

Naš gospodarski položaj in delavstvo

Na kongresu Strokovne komisije, ki se je vršil dne 20. septembra 1931 v Ljubljani je podal s. Uratnik izčrpen referat o gospodarski politiki in položaju delavstva, katerega radi aktualnosti objavljamo v informacijo vsem zaupnikom, kakor tudi vsemu članstvu.

Uvod.

Pri okolščinah, pod katerimi se je sestala ta kongres, je razumljivo, da je posvečena Vaša glavna pažnja vprašanju Vaših organizacij. Vendar je bil na strokovnih konferencah vedno običaj, da smo pregledali skupaj tudi teren, na katerem se razvijajo naše strokovne akcije. Tak pregled je potreben, da se vidi, v kakšnih smereh morajo razviti delavske strokovne organizacije v danem trenutku svojo aktivnost. Upoštevajoč to potrebo, mi je Strokovna komisija naročila, naj spregovorim na tej konferenci pri besedi o našem gospodarskem položaju s posebnim ozirom na delavstvo.

Gibanje zaposlenosti.

Najvidnejši znak boljšega ali slabšega prosperiranja posameznih gospodarskih edinic je v številu delavstva, ki ga te edince zaposlujejo. Pri nas daje izvrstna statistika našega bolniškega zavarovanja v tem oziru točen pregled. Iz njega lahko ugotovimo, da je bilo članstvo našega Okrožnega urada med leti 1923 in 1925 v glavnem stacionarno, medtem ko je od leta 1925 do leta 1930 vsako leto in to za okrog 5000 delavcev naraščalo.

V zimi leta 1930 in leta 1931 pa se je to namah izpremenilo. Skoro v vseh tovarnah je pričelo število delavcev padati. Isti pojav opažamo celo leto 1931. Mesto, da bi izkazoval naš Okrožni urad za zavarovanje delavcev na mesec po 5000 članov več, kakor v odgovarjajočih mesecih prejšnjega leta, kakor je bilo to v letih konjunktore, jih izkazuje po 5000 manj. Te številke nam dokazujejo, da je stopilo naše gospodarstvo, enako kakor gospodarstvo vseh zapadno-evropskih in ameriških držav, v težko depresijo.

Pri nas govorimo sicer že 10 let stalno o krizi. Do neke mere ima to govorjenje

svoj razlog. Zakaj res je, da je zapustila vojna v gospodarstvu tako težke sledove, da gospodarskega razvoja v vsej povojni dobi ne moremo smatrati za normalnega. Glavni vzrok za to stalno krizo je iskati v **obustavitvi produktivne delavnosti v vseh vojnih letih.** Pet let se kapital ni zbiral. Medtem pa so doraščali jaki predvojni letniki, za katere je bilo treba najti novih stanovanj, novih produktivnih sredstev in novih oddajnih možnosti. Ta kriza se javlja pri nas, kot po vsem svetu, včasih kot **stanovanjska kriza**, stalno pa kot **zaposlitvena kriza**, ki bo predvidoma premagana šele koncem drugega decenija. Vkljub tej konstantni krizi pa moramo zaznamovati tudi v našem povojnem gospodarstvu tipično valovanje gospodarske prosperitete, ki je znana pod imenom **konjunktura in kriza.** Tudi v povojnem času se da ta krogotok točno opaziti. Medtem ko je bila druga polovica preteklega desetletja v vseh državah doba relativno dobre konjunktore in je produkcija povsod stalno rasla, prehajamo leta 1930 v težko depresijo, ki je zajela vse države razen Rusije, ki gre v gospodarstvu svoja pota. Za območje Slovenije smo dokazali isti pojav s številskimi, ki smo jih uvodoma navedli.

Obseg nezaposlenosti v Sloveniji.

Gospodarska situacija, v kateri se trenutno nahajamo, postavlja problem nezaposlenosti v ospredje javne pozornosti. Večkrat čujemo vprašanje, koliko je pri nas prav za prav nezaposlenih. Čujejo se tudi trditve, da nezaposlenih pri nas sploh ni, da smo v primerjanju z nezaposlenostjo v drugih državah nekaka oaza, kamor povojna zaposlitvena kriza s svojo intenziteto sploh ne sega. Če človek primerja številke o gibanju nezaposlenih v velikih državah in pri nas, bi se skoraj lahko vdajal takemu optimizmu. Leta 1929, to je v letu največje konjunktore, je bilo v 10 industrijskih državah sveta 10,5 milijonov nezaposlenih. Ko je prišla v decembru leta 1930 kriza, se je povečalo v tistih državah to število na 16,7 milijonov. Nemčija je imela v času največje konjunktore leta 1929 2,850.000 nezaposlenih, 30. septembra 1930 pa 4,383.000, Anglija leta 1929 1,344.000, leta 1930 pa 2 milijona 499.000, Severna Amerika leta 1929

3.000.000, leta 1930 pa 7,5 milijonov. Po teh številkah merjeno, izgledajo naše številke nezaposlenih v resnici skromne. Naše borze dela registrirajo v zimskih mesecih okrog 3000 nezaposlenih. Zgornja statistika nam kaže, da se je število delavcev, zaposlenih v naši industriji in obrti, zmanjšalo za 4233 ali povprečno za 4%, ali za 5% zaposlenega delavstva, medtem ko znaša v zgoraj omenjenih državah število nezaposlenih 20 do 30% vseh zaposlenih delavcev. Pri temeljitem proučevanju razmer pa moramo to optimistično presojo znatno popraviti. Predvsem moramo ugotoviti, da je nezaposlenost tipičen pojav menjalnega, takozvanega kapitalističnega gospodarstva, ki zaposluje najete delavce in kjer proizvajalec ni obnem lastnik proizvodnih sredstev.

Mal samostojen obrtnik ali mal samostojen kmet pride lahko tudi v položaj, da nima naročil, odnosno da svoje pridelke težko proda. Toda on bo reagiral na to vedno z omejitvijo produkcije in skrajšanim delom. Seveda, zmanjšuje to njegov dohodek, a tu ni nobenega dvoma, da je v takih okolščinah skrajšano delo edini logični izhod iz težke situacije. Drugače pa je v menjalnem gospodarstvu. Če pride podjetje, ki dela z najetimi delavci, v položaj, da mora produkcijo zmanjšati, bo nekaj delavcev odpustilo, z ostalimi pa poskušalo polno delati. Se več. V težnji, da preмага oddajno krizo s čim dalekosežnejšo povenitvijo svojih produktov, bo poskušal z racionalizacijo ali z intenziviranjem dela delovno storitev še povečati, tako da imamo tu ravno nasproten pojav, kakor to gospodarska situacija zahteva. Mesto skrajšane dela imamo pojačano delo nekaterih, zato pa tem večjo brezposelnost drugih.

Naše gospodarstvo ima to posebnost, da ima mnogo delavcev še kak stik z zemljo, ali da imajo mnogi delavci na deželi vsaj sorodnike. Če so reducirani, najdejo tam zavetje in zasilno zaposlitev. Zato je samo en del reduciranih delavcev popolnoma brezposeln, medtem ko so se drugim zaslužki samo zmanjšali. Vkljub temu imamo v večjih industrijskih centrih tudi pri nas pojave popolne brezposelnosti. Pri našem nezadostnem skrbstvu za brezposelne je položaj takih nezaposlenih silno težak, neprimerno težji, kakor je položaj nezaposlenih v drugih državah.

Neposredna vez med brezposelnostjo v Sloveniji in drugih državah je podana v naslednjih ugotovitvah:

Analiza gospodarstva in prebivalstva med leti 1870 in 1910, ki sem jo podal v svoji knjigi »Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije«, je pokazala, da se število dela sposobnih prebivalcev v Sloveniji pred vojno ta leta ni večalo. Naraščalo je ta leta samo število starcev in otrok, tako da izgleda, da je vkljub tej stabiliteti prebivalstvo Slovenije palogoma raslo. V resnici pa se je ves prirastek tistih, ki so doraščali vsa ta leta, iz Slovenije izseljeval. Ako bi se sedaj to bistveno izpremenilo, bi moralo pri nas število dela sposobnih ljudi naglo rasti. Medtem ko je znašalo to število v prejšnjih letih v Sloveniji stalno okrog 450.000, je naraslo že leta 1920 na 489.000, za leto 1930 pa sem ga ocenil po študiju majne starostnih letnikov na 588 tisoč manj emigracija enega desetletja. Po rezultatu ljudskega štetja iz leta 1931 je emigracija znana. Ona znaša okrog 48.000 oseb, tako da cenim število oseb v starosti od 20 do 60 let za leto 1930 s 540.000, kar pomenja znatno večjo številko, kakor je bila predvojna številka. Če se upošteva, da je zaposlenih v naši industriji in rudarstvu le 50.000 oseb, si je lahko zamisliti, do kako težkih posledic bi naše gospodarstvo vodilo, če bi se izseljevanje res popolnoma ustavilo, ali če bi se začeli vračati v večjem številu še oni, ki so se od nas že izselili.

V zadnjem deceniju je naraslo število oseb od 20. do 60. leta za 50.000. Okrožni urad in Bratovske skladnice izkazujejo skupno povečanje članstva za okrog 30.000. Po izkazih zbornice za trgovino, obrt in industrijo se je povečalo število trgovcev in obrtnikov v tem času za okrog 5000. Iz tega bi sledilo, da je ostalo na kmetijah okrog 15 tisoč oseb več, kakor jih je bilo pred vojno. Tudi večje število obrtnikov in večje število delavcev ne znači vedno večje produkcije, ampak često le porazdelitev iste produkcije na več oseb, kakor vidimo to na pr. tipično pri čevljarški obrti, kjer raste število obrtnikov in delavcev neprimerno bolj, kakor more rasti konsum čevljarških potrebščin. Če gledamo na stvar tako, je zaposlitvena kriza tudi v Sloveniji akutna.

Pogled na svetovno gospodarsko krizo in nje vplive na naše gospodarstvo.

Ker stoji naše gospodarstvo močno pod vplivom svetovnega gospodarstva, ne bo odveč, ako obrtno kratak pogled tudi na težko krizo, ki jo preživlja danes vse svetovno gospodarstvo. Mnogo znakov kaže, da je to gospodarstvo po vojni stalno bolno, da je bolno tudi v momentih hipnega olajšanja. Dejal sem že zgoraj, da mislim, da je ta kronična kriza v veliki meri posledica svetovne vojne. Ako bi svetovne vojne ne bilo, ako bi se ne bili pretrgali toki izseljencev iz evropskih držav v preokceanske zemlje, bi se najbrže našlo še za mnogo let dela in zaslužka za doraščajoče prebivalstvo. Vojna je zbiranje novega kapitala za par let ustavila. Ker ni bilo dovoljnega kapitala, se za milijone nezaposlenih in brezstanovancev ni ustvarilo pravočasno stanovanj in obratovalešč. Da bi se posledice te krize čim prej premagale, se je začelo pospeševati strojno tehniko v dotedaj nepoznatnih dimenzijah. Povojna novost je, da je zagospodoval stroj tudi v poljedelstvu. Samo traktorji so v Ameriki odvzeli nad 3,5 milijona poljedelskim delavcem kruh in zaslužek. Premagana Nemčija je videla v racionalizaciji lek za lažje odplačevanje vojnih bremen. Vsa ta racionalizacija pa se je izvršila na napačni podlagi.

Naša prava Kolinska cikorijska.

Ne more se namreč smatrati, da je došežen za društveno zajednico pravi dobiček, če smo nadomestili ljudi s stroji, ljudi pa pustili nezaposlene in obremenili z njimi javne finance in javno dobrodelnost. Ta napačna racionalizacija je kronično povojno krizo neizmerno pojačala in povzročila, da so nastale razmere, da hodijo ljudje raztrgani okrog, medtem ko se uničujejo bombaževе rastline, da ljudje stradajo, medtem ko se mečejo živila v ogenj in vodo.

Taki pojavi so nujni spremljevalni pojavi svobodnega menjalnega gospodarstva in svobodnega ustvarjanja cen in kriz, ki jih vse to povzroča. Premagati bi se dalo to po mojem mnenju le z gospodarstvom po načrtu.

Gospodarstvo po načrtu bi zmanjšalo disharmonijo med zaslužkom na eni strani in vrednostjo produktov na drugi strani. Določa odpraviti bi te disharmonije tudi tako gospodarstvo ne moglo, ker nastopajo v vsakem gospodarstvu momenti, ki se jih ne da predvideti, n. pr. boljša ali slabša letina, večja ali manjša štedljivost, ki vpliva, kakor večanje ali manjšanje zaslužkov itd. Najučinkovitejša posledica gospodarstva po načrtu pa bi bila, da bi posegla oblast v formiranje cen, kar bi preprečilo valovanje cen navzgor in navzdol, ki gre pri svobodnem nastavljanju cen daleč preko meje, ki je utemeljena v stvarnih dejstvih. Baš to pretiravanje v valovanju cen pa je glavni vzrok, ki povzroča konjunktorno valovanje v tako veliki intenzivnosti, kakor ga pozna moderno gospodarstvo. Najvažnejše vprašanje, katero je treba rešiti, je, kako razdeliti delovno silo tako, da bosta produkcija obratnih naprav in produkcija konjunktornih predmetov med seboj v ravnovesju. Eden razlogov, zakaj se konjunktorna valovanja v kapitalističnem gospodarstvu stalno večajo, je iskati v tem, da se dajo naglati podjetniški dobički predvsem v obratnih napravah in se zato obratne naprave čisto bolj večajo, kakor zahteva to potreba in konzum.

Položaj delavstva.

Kaj sledi iz vsega tega za delavstvo? V dobah težkih kriz ni časa za velike akcije strokovnih organizacij. V času, ko čakajo na vsako izpraznjeno mesto že trije brezposelni, se s sindikalnimi sredstvi delavska vprašanja ne dajo reševati. V dobah kriz se mora koncentrirati zato naša pažnja na politične probleme. Ko ne moremo posredovati pri posameznih podjetjih s sredstvi, ki so na razpolago strokovnim organizacijam, moramo zahtevati, da poseže vmes tu javna oblast s sredstvi, ki so njej na razpolago. V socialno-političnem referatu ste slišali predlog, da je treba skrbeti boljše za žrtve brezposelnosti. Za zasilna dela se izdajajo drugod težki milijoni, pri nas so poskušale le nekatere občine na hvalevreden način prenesti težišče gradbene delavnosti baš v čas največje krize, s čimur so krizo znatno omilile. Treba bi bilo storiti vse, da bi dobil vsaj nekvalificirano delo lahko vsak nezaposlen na razpolago, šele potem bo imela naša javnost pravico kazati na zlorabe, ki se dogajajo baje v zvezi z dajanjem podpor nezaposlenim. Kjerkoli je to nujno potrebno, je predpostavljati skrajšano delo popolni nezaposlenosti enega in nezmanjšanimu ali še podaljšanemu delu drugega. **Pokusiti racionalizacije, podaljšanje delovnega časa in intenziviteta dela bi se morali postaviti pod najučinkovitejšo državno kontrolo.** Nikakor ne gre, da skuša na ta način poedino podjetje morda brez potrebe zbirati dobičke, medtem ko mora prevzemati žrtve racionalizacije država in skupnost. Brez učinkovitega posega v takozvano tajnost obratov je v vseh teh pogledih težko dobiti pravo sliko, zato mora obveljati načelo, da morajo dobiti organi javne oblasti vpogled v gospodarstvo vseh večjih gospodarskih edinic. Sedanja gospodarska situacija in položaj našega delavstva nam nalagajo, da obnovimo s posebnim povdorkom te zahteve.

Delavsko glasb. društvo 'Zarja' v Ljubljani otvori 4. oktobra t. l. ob 3. uri popoldan svojo plesno šolo. Plesne vaje se bodo vršile nato vsako nedeljo od 3. ure popoldan v dvorani Delav. zbornice.

Iz okrožnic.

Štednja z materialom ter apel na razumnost in požrtvovalnost osebja.

RAZPIS št. 62.

Vsem službenim edincam!

Z razpisom št. 58 od 10. t. m. sem pozval vse edince, da se naj posveča največja pažnja trošenju materiala in da naj se vsi izdatki omejijo na minimum. Ta moj razpis se mi zdi potrebno izpopolniti še s tem, da opozorim vse edince — zlasti centralo, večje stanice itd. — tudi na štednjo s kurivom, lučjo in vodo.

Ni dopustno, da bi v pisarnah gorelo več namiznih svetilk in obenem tudi stropne svetilke; eno ali drugo naj se uporablja, pustiti oboje goreti, je potratna električnega toka. Kadar se zapusti pisarno, naj se luči ugasnejo. Po hodnikih in straniščih naj gori samo toliko žarnic, kolikor je neobhodno potrebno. Prekomerno kurjenje pisarni ni zdravo. Uslužbenec se najlažje prehladi, ako pride iz prevroče zakurjene pisarne ven na hladno ali obratno. V mestih naj se šteti tudi z vodo. Ne morem dopustiti nobenega prekomernega tratenja luči, kurjave, vode in slično. Napeti je treba povsod vse sile, da se prihrani kar največ in tako olajšamo vseplošno gospodarsko krizo.

Kakor že večkrat, tako upam, da bodo železnice tudi v današnjih težkih časih, ki pretresajo ves svet, radevolne z razumevanjem in brez vsakršnih kritik storili vse in doprinesli tudi sami žrtve, da se domovini pomaga.

Brezvestno in vsega obsojanja bi bilo vredno, ako bi posamezniki ali organizacije hoteli današnji težek položaj zlorabljati s kakimi demagogijami in železnice begati s praznimi frazami, obljubami in osebnimi reklamami!

Kakor sem že omenil, živimo v svetovni krizi, katera pretresa tudi najmočnejše in najbogatejše države na svetu. Celi svet skuša prebroditi te težke čase s štedenjem in vseh poljih. Potrebne so žrtve, štediti mora država povsod — tudi pri izdatkih za svoje nameščence. Mi vsi — od najvišjih do najnižjih — moramo domovini pomagati, kakor to delajo tudi v drugih državah.

V kolikor bi se nekateri v svrhu štednje izdali ukrepi, posebno pri osebnih izdatkih, pokazali pretrdi, bo uprava sama iskala potoč, da se čimpreje ublažijo, kot je na primer slučaj skrajšanih delovnih ur v delavnicah.

Krizo občutijo vsi stanoviti ter so vsi poklicani k sodelovanju in varčevanju.

Kjer bodo državljani složno pomagali, tam bodo gospodarske nepravilnosti najprej odpravljene. Kjer pa ne bo razumevanja, niti volje, niti dovolj moči, tam bo sledila še hujša kriza in propast vseh narodnih vrednot, kar vedno najhujše pogodi baš javne nameščence. Zato so v prvi vrsti oni zainteresirani in pozvani k najintenzivnejšemu in požrtvovalnemu sodelovanju pri uravnoteženju državnega budžeta in narodnega gospodarstva.

Pričakujem, da te moje besede vsi razumete in da boste tudi vi posvetili vse svoje moči še v večji meri v dobro naše lepe domovine. Le s primerno pomočjo, razumevanjem in točno izvršitvijo vseh vladnih ukrepov, s složnim in požrtvovalnim delom bo izšla naša domovina iz te svetovne gospodarske krize še bolj čila, kakor je bila dosedaj.

Nastopiti bi moral z vso strogostjo, ako bi zaznal, da bi hotel kdo železničarske vrste s splošnim težkim položajem begati in sejati med nje nezadovoljnost. Dotičnik bi se že tudi sam žigosal za nevrednega, da spada v veliko družino zavednih jugoslovanskih železnicearjev!

O vsebini tega razpisa poučite vse osebje.

Ravnatelj:

Dr. Borko s. r.

Letne brezplačne karte za obisk šole.

A. Štev. 33834-I-1931.

Ljubljana, dne 3. sept. 1931.

Vsem službenim edincam, delavnic Maribor in Ptuj, središnje stovarišče materiala Maribor.

Stalne letne brezplačne karte za obisk šole v šolskem l. 1931-32 je naročiti v smislu § 6 pravilnika 143 za otroke uslužbencev, ki imajo pravo na ukoričeno legitimacijo, kateri redno obiskujejo šolo v kraju izven svojega stanovanja.

Zaprosilu za karte je priložiti potrdilo o rednem posezanju šole in uradno potrdilo, da se dijak redno vozi z vlakom v šolo in domov. Dijakom, kateri imajo dijaško stanovanje v kraju šolanja, karte ne pritičejo.

Edince sestavijo spiske z navedbo: imena uslužbencev, imena otroka in rojstnih podatkov, imena, katero šolo obiskuje, proge, katero se vozi,

številko dosedanje karte, če jo je imel, odnosno prazno rubriko za vpis nove karte.

Stare karte, ki so bile izdane za obisk šole v preteklem letu, je priložiti, ker se jim bo podaljšala veljavnost; novo vstopišči dijaki, odnosno taki, ki ne morejo predložiti starih kart, bodo dobili provizorične karte, katere se v tisku ne bodo razlikovale od oficijelnih, ki jih še od Generalne direkcije nismo mogli dobiti.

Dr. Borko.

Navodila za postopanje pri obolenju železnicearjev. Prošnje za bolniške dopuste.

Vsem službenim edincam in gg. železniškim zdravnikom!

Ministrstvo saobračaja je pod št. 19336 od 10. avgusta 1931 izdalo naredbo, kako se mora odslej postopati v smislu § 86 zakona o drž. saobračajnem osebju

1. v slučaju obolenja železniškega osebja in

2. davanja bolovanja.

V smislu te naredbe določamo:

1. Kadar uslužbenec državnih železnic oboli, tako da ne more vršiti svoje službe, se mora takoj sam — ali ako sam ne more vsled bolezni — po posredovalcu javiti pri službenem starešini, ki mu izda predpisani kontrolni list (obrazec B. F. 21) ter se takoj obrniti na predstojnega železniškega zdravnika. Ta mora poslati v smislu predpisov in okrožnice št. 12-IV od 20. I. 1925, točka 5, točno izpolnjeno »zdravniško poročilo« (obrazec B. F. 19) službenemu starešini bolnega uslužbenca. V »zdravniškem poročilu« mora biti navedena diagnoza. V opombi pa se pripíše, koliko časa bo bolezen predvidoma trajala, če mora ostati uslužbenec v postelji, odnosno kdaj ima izhod, ali če je sposoben za službo.

Na »zdravniškem poročilu« mora biti tudi točno in čitljivo zapisano ime in priimek obolelega, njegovo zvanje, leta starosti, ker mora voditi direkcija knjigo evidenc bolnikov vse direkcije.

V slučaju, da bo bolezen predvidoma trajala dalje kot 5 dni, mora službeni starešina poslati »zdravniško poročilo« takoj g. referentu za sanitetsko službo, ki to poročilo pregleda in da svoje mišljenje, odnosno pozove uslužbenca k nadpregledu, ter vrne »poročilo« železniškemu zdravniku.

Če boleha uslužbenec 6 tednov (42 dni), mora zahtevati službeni starešina od železniškega zdravnika »izvid in mnenje« v smislu okrožnice št. 50-VI-25 od 6. marca 1925 in ga poslati g. referentu za sanitetsko službo direkcije v nadaljnji postopek.

Ko je zdravljenje končano, pošlje žel. zdravnik kot doslej »zdravniško poročilo« točno izpolnjeno takoj službenemu starešini.

2. Ako potrebuje uslužbenec državnih železnic zaradi gotove bolezni ali po prestani bolezni odmora in čuvanje, odnosno se hoče podvreči posebnemu zdravljenju v zdraviliščih in kopalniščih za več kot 5 dni, mora nasloviti pismeno prošnjo za bolniški dopust na direkcijo, ki je predpisano kolektivna in ki se obravnava kot nujna. K tej prošnji mora izpolniti najprej žel. zdravnik običajno »zdravniško poročilo« k prošnji za zdravljenje v zdravilišču, oziroma mora pod podpisom na prošnji navesti diagnozo bolezni, natančno dobo in kraj za provedbo potrebnega bolovanja, odnosno dopusta. V slučaju pa, da se zdi zdravniku bolniški dopust, oziroma zdravljenje v navedenem zdravilišču ali kopalnišču nepotreben ali neprimeren, pa zdravnik tudi to izrecno zabeleži. Brez odloga mora poslati železniški zdravnik potem prošnjo šefu službene edince, ki mora prošnjo opremiti takoj s podatki v smislu okrožnice št. 111-VI-27 od 5. 8. 1927 in navesti točno vse odsotnosti zaradi bolezni, vsa bolovanja in vse dopuste v zadnjih treh letih. Točno pa mora izpisati tudi ime in priimek, starost ter leta službe in zaposlenost prošilčeve. Šef službene edince pošlje to prošnjo takoj potem svojega odeljenega referentu za sanitetsko službo, ki pozove prošilca k nadpregledu k sebi ali pred stalno zdravniško komisijo. Brez zahtevanih, točnih in popolnih podatkov se prošnje ne bodo obravnavale, šefi službenih edinic pa pozvali na odgovor.

3. Službeni starešina mora skrbeti v smislu 2. in 3. odstavka § 86 zakona o državnem saobračajnem osebju, da bodo pozvani uslužbenci, ki neprenehoma bolehalo nad 6 mesecev, ali če so postali zaradi telesne in duševne nesposobnosti nezmožni vršiti službo, na pregled po zdravniški komisiji.

Šefe službenih edinic opozarjamo, da izstavljajo v vseh rubrikah točno izpolnjene tiskovine in da vrnejo zdravnikom nepopolno izpisane tiskovine v svrhu dopolnitve ter pošiljajo referentu sanitete samo točne podatke v predpisanem roku, ker bo direkcija sicer proti njim in event. tudi proti zdravnikom uvedla postopanje.

Ravnatelj:

Dr. Borko s. r.

Okrožnica predsednika oblastnega odbora UJNŽB na vse podružnice, zaupnike in članstvo Udruženja Jugoslovanskih nacionalnih železnicearjev.

G. Leopold Juh, večletni predsednik zveze v Ljubljani je dal razmnožiti za članstvo »Zveze« sledečo okrožnico:

Okrožnica na vse podružnične odbore, zaupnike in članstvo U. J. N. Ž. i B.

Podpisani kot bivši večletni predsednik Oblastnega odbora U. J. N. Ž. i B. se tem potom zahvaljujem vsemu onemu članstvu, katerega delegati so kot njihovi zastopniki glasovali na zadnjem občnem zboru za mojo osebo in s tem dali zaupnico.

Po glasovanju po delegatih, katere je poslalo članstvo podružnice na občni zbor, sem dobil 32 glasov, torej dvetretjinsko večino oddanih glasov, kajti nasprotni kandidat je dobil samo 21 glasov.

Vendar je bila ta pravilna izvolitev mene za predsednika razveljavljena od teroristične petorice in njihovih pristašev.

Tolmačili so pravila namenoma napačno samo zato, da so omogočili izvolitev svojih ožjih prijateljev na vodstvo organizacije.

Na tem zadnjem občnem zboru niso odločali delegati, temveč nasilno in nekvificirano obnašanje par ljudi, ki so smatrali, da je prišel čas, da s silo in zvijačo zavedejo delegate in članstvo v zmoto in s tem napeljejo vodo na svoj mlin.

Več mojih dolgoletnih prijateljev in sodelavcev me je na tem občnem zboru napadalo, menda po naročilu petorice, obljublajoč jim pri tem najbrže koncesije v obliki boljših službenih mest.

Ves širši centralni odbor U. J. N. Ž. B. pa je na svoji predzadnji plenarni seji izdal gospodrom teroristom slabo spričevalo, ker je soglasno sprejel sklep, da je bil zadnji redni občni zbor Obl. odbora v Ljubljani nepravilen in da je bil samo podpisani pravilno izvoljen predsednikom, vsa druga volitev pa je bila neveljavna.

Gospodarili so zadnje tri mesece v Obl. odboru ljudje, katerih izvolitev je bila nepravilna, kar je potrdil sam Centralni odbor.

Tudi glasovalne pravice na izrednem občnem zboru dne 20. IX. ta odbor ne bo imel, temveč le ves stari odbor.

Nisem se vsiljeval nikdar nikomur, nisem iskal zaveznikov pri funkcijonarjih velikih podružnic za gotove intrige in namene, temveč je bila izvolitev moje malenkosti za predsednika vedno iskreno naravnata, katero je izdejstvovalo članstvo samo.

Zadnje leto je bilo v predsedstvu organizacije veliko gnilega, zato je bil podpisani primoran radi večnih intrig, da demisionira in poda ostavko, ker organizacije ni vodil obl. odbor, temveč petorica teroristov.

One teroristične in neiskrene tovariše pa, ki so se uvrstili v organizacijo v prvi vrsti radi gotovih namenov, sedaj pa izpodjedajo glavne temelje organizacije, to je iskrenost in disciplino, naj pa članstvo samo poišče in z njimi obračuna.

Ko odhajam iz vodstva organizacije, ključem vsemu članstvu in prijateljem: hvala Vam za sodelovanje. Organizacija naj bo v korist vsega članstva, ne pa lestva za nekatero.

Pri tem naj še omenim, da je sklep centralne seje ta, da podružnice, ki nimajo 30 članov, ne bodo imele glasovalne pravice na občnih zboreh in da bodo njih delegati samo posmatrači.

Leopold Juh

preds. Obl. odbora U. J. N. Ž. i B.

Napredovanje g. Deržiča.

Iz dnevnih listov je razvidno, da je g. Deržič napredoval za uradnika 4. skupine, 2. stopnje in postal vršilec dolžnosti načelnika saobračajnega oddelka.

Opozorilo podružnicam.

Vse podružnice pozivamo, da takoj, najkasneje do 10. X. 1931 sporoče, koliko izvodov železničarskega koledarja naroče za leto 1932, da bodo vedeli tiskati zadostno število.

Centrala USZJ.

Iz revirjev T.P.D.

Rudarji v revirjih zahtevajo, da se njihov obupen položaj ugotovi na licu mesta.

Neznosno stanje, v katerem se rudarji Trboveljske družbe nahajajo že skoro dve leti, se je z družbinim diktatom v pogledu znižanja delavskih plač od 1. avgusta t. l. še poslabšalo. Pa to ni samo edini vzrok. Porast cen gotovim življenjskim potrebščinam, kakor moki, slanini, sladkorju itd. poslabšuje življenjski obostoj rudarjev in njihovih družin do skrajnosti.

Takoj po neuspešnih pogajanjih s Trboveljsko družbo so rudarji poslali svoje zastopstvo k g. banu, da ga zaprosijo za posredovanje. G. ban je priznal bedo rudarjev in izjavil, da bo to sporočil osrednji vladi. Ker se pa do danes še ni nič ukrenilo, dočim se krediti v rudniških konzumih omejujejo ali pa celo ustavljajo, tako tudi v delavskih konzumih in pri trgovcih, je nastal položaj, ki se absolutno ne more več dolgo držati. Izhod se mora najti, dokler je še čas.

Članstvo Zveze rudarjev je zahtevalo od svojega vodstva, da se pod-

Dvignimo letos članstvo Cankarjeve družbe na 8000 članov!

vzamejo potrebni koraki na pristojnih mestih in da se ponovno opozori na nevdzdržnost položaja. Vodstvo Zveze se je temu pozivu odzvalo in vršili so se v Zagorju, Trbovljah, Hrastniku in Rajhenburgu veliki shodi, na katerih je bila soglasno sprejeta spomenica naslednje vsebine:

Kr. banski upravi Dravske banovine
v Ljubljani.

Rudarsko delavstvo, zbrano na javnem zborovanju, je po zaslišanju poročila, o nastalem položaju rudarskega delavstva TPD, ugotovilo sledeče:

1. da je obstoječe stanje po enostranskem diktatu s strani Trboveljske družbe v pogledu znižanja delavskih plač nevdzdržno;
2. da so se med tem časom cene gotovih življenjskih potrebščin znatno dvignile in so še v podvigu, kar že itak neznosno stanje še poslabšava.

Vsled tega naproša prizadeto delavstvo in sicer:

1. da se na podlagi predloga rudarske deputacije pri g. banu, z dne 21. avgusta t. l., čimprej potom tozadevne komisije na licu mesta, t. j. v revirjih samih ugotovi, da-li ima prizadeto delavstvo s svojimi družinami ob sedanjih plačah pri skrajšanem delovnem času možnost obstoja ali ne, ne da bi bilo življenjsko ogroženo?

2. da se stavi odločanje Trboveljske premožkopne družbe o zgubi in dobičku pod državno kontrolo.

Zakon o volitvah senatorjev.

Volilno pravico imajo samo narodni poslanci, banski svetniki in občinski načelniki.

Službene novine z dne 2. oktobra t. l. objavljajo zakon o volitvah senatorjev. Senat se voli za dobo 6 let. Polovica senatorjev je izvoljena, druga polovica pa je imenovana. Vsaka 3 leta se tista polovica izvoljenih senatorjev, ki jim je 6 letna doba potekla, spopolni z novimi volitvami. Vsaka banovina predstavlja svojo volilno enoto. V vseh volilnih enotah se voli po en senator na vsakih 300 tisoč prebivalcev. Mesto Beograd voli enega senatorja. Volilno pravico imajo izključno narodni poslanci, banski svetniki in predsedniki (načelniki) mestnih občin dotične banovine.

Razno

IV. delavski prosvetni večer priredita v sredo, 7. oktobra 1931 ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice delavsko - železničarsko glasbeno društvo »Zarja« in delavska kulturna zveza »Svoboda«. Na vzporedju je koncert »Zarje«, solo na klavir, vijolino, klarinet, solospjevi soprana, tenorja, basa in alta ter zanimivo predavanje s. Štuklja o veliki delavski športni olimpijadi, ki je bila letos na Dunaju. S posebnim aparatom bo kazal mnogobrojne krasne slike. Vstop prost.

Obledele obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna

Jos. Reich, Ljubljana

»ZORA«

pralni prašek, priznano dobre kvalitete v zavrtkih po 1/4 kg dobite tudi pri Vaši Nabavljalni zadrugi.